

5

**DEVE GÜREŞLERİNİN
KÜLTÜREL MİRAS
TURİZMİ AÇISINDAN
POTANSİYELİ ve
ÖNEMİ**

**Gizem HATİPOĞLU
Gamze ÖZOĞUL
Eda AVCI**

Kültür ve Miras Kavramları

Etimolojik olarak kültür, Latince “*cultura*” ya da “*colere*” kelimelerinden gelmektedir. Kültür, tanımlanması güç ve çok boyutlu karmaşık bir kavramdır. Kültür; toplumun ya da toplumsal bir grubun kendine özgü manevi, maddi, entelektüel ve duygusal özelliklerinin bir bütünüdür. Sanat ve edebiyatın yanı sıra yaşam biçimlerini, birlikte yaşama biçimlerini, değer sistemlerini, gelenekleri ve inançlarını da kapsamaktadır (UNESCO, 2001). Kültür, insanların düşündüğü (davranışlar, inançlar, fikirler ve değerler), yaptığı (davranış modelleri ve yaşam tarzı) ve yarattığı şeyleri (sanat eserleri, el sanatları ve kültürel ürünler) kapsayan bir olgu (Richards, 2001); sembolleri, edebiyatı, sanatı, müziği ve bazıları için bunları şekillendiren toplumun kurumları, değerleri ve deneyimleri aracılığıyla belli bir toplumun yaratıcı ifadesi (Briggs, 2007); tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü (TDK, 2019); bir toplumda bulunmasının yanı sıra aynı zamanda devam eden örf ve adet, dil, gelenek ve yaşam tarzı gibi somut olmayan

KAYNAKLAR

- Adamova, A. T. (2004). TheIconography of a CamelFight (Trans. by J. M. Rogers), *Muqarnas*, 21, 1-14.
- Agisilaos, E. (2012). Cultural heritage, tourism and the environment, *Journal of Sustainable Development, Culture, Traditions*, 1(2012), 70-78.
- Aktakka, N. & Demircan, M.N. (2006). *Dünden Bugüne Aydın Halk Kültürü*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayını.
- Alberti, F. G., & Giusti, J. D. (2012). Cultural heritage, tourism and regional competitiveness: The Motor Valley cluster, *City, Culture and Society*, 3(4), 261-273.
- Aliağaoğlu, A. (2004). Sosyo-kültürel miras turizmi ve Türkiyeden örnekler, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/33/825/10465.pdf> adresinden 07.10.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Altaş, N. T. (2014). Kentsel dönüşümde kültürel miras değerlerinin korunması: Erzurum örneği, *Doğu Coğrafya Dergisi*, (19)32, 244.
- Atak, O., Tatar, S., & Tunaseli, A. (2017). Kültürel miras oluşumunda festivallerin yeri ve önemi: fethiye müzik köyü üzerine bir değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 1396-1409.
- Avcı, M. & Memişoğlu, H. (2016). Kültürel miras eğitimine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerin görüşleri, *Elementary Education Online*, 15(1), 104-124.
- Avcı, E., Özoğul, G. & Yıldız, İ. (2016). Selçuk Efes Deve Güreşlerinin Festival Turizmi Kapsamında Değerlendirilmesi, I. Uluslararası Selçuk Efes Devecilik Kültürü ve Deve Güreşleri Sempozyumu Bildiriler I. Cilt, Sosyal Bilimler, Edt., Devrim Ertürk; Özgür Gökdemir, Selçuk Belediyesi Selçuk Efes Kent Belleği Yayınları, (e kitap), 220-243.
- Aydoğdu, Atasoy, Ö. (2014). *Geçmişten Geleceğe Yaşayan Kültür Mirasımız (Türkiye Somut Olmayan Kültürel Miras Ulusal Envanteri)*, Ankara: Özyurt Matbaacılık.

- Bahçe, A. (2009). Kırsal gelişimde kültür (miras) turizmi modeli, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25.
- Barakazi, M. (2019). Şanlıurfa'nın kültürel miraslarından inanç merkezleri üzerine bir araştırma, Social, Mentality and Researcher Thinkers Journal, 5 (23), 1314-1323.
- Bayhan, N. (2008). Kültürün gücü mü, gücün kültürü mü? <http://www.arkitera.com.tr> adresinden 15.10.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Beyru, R. (2011). 19. Yüzyılda İzmir Kenti, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Binoy, T.A. (2011). Archaeological and heritage tourism interpretation a study, South Asian Journal of Tourism and Heritage, 4 (1),100-105.
- Briggs, A. (2007) Kültür, Çev. Sevim Kebeli, Milli Folklor, 74-99.
- Can, M. (2009). Kültürel Miras ve Müzecilik. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/1279,muserrefcanpdf.pdf?0> adresinden 10.11.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Cerdeiras, A., Pinheiro, B., Vareiro, L. & Mendes, R. (2018). Tourism and valorisation of cultural heritage: the Case of the Castle of Lanhoso. *Tékhne – Review of Applied Management Studies*, 28-37. doi: 10.2478/tekhne-2019-0010.
- Conti, A. L. (2015). Cultural heritage and tourism: possibilities of a sustainable relationship, *Technical Transactions Architecture*, 10, 15-23.
- Çağlar, Z. (2018). UNESCO Dünya Miras Listelerinin Turizme Etkisi: Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri Örneği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Çalışkan, V. (2010). Kültürel Bir Mirasın Coğrafyası: Türkiye'de Deve Güreşleri, Selçuk Belediyesi Yayınları, No:3, İstanbul: Anka Matbaacılık.
- Çalışkan, V. (2013). Somut olmayan kültürel bir mirasın güncel bir değerlendirilmesi: Anadolu devecilik kültürü ve deve güreşi şenlikleri, *Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, (11)2013, 137-166.
- Çalışkan, V. (2016). Bir Dünya Kültür Mirası: Anadolu'da Devecilik Kültürü ve Deve Güreşleri, Ankara: İncirliova Belediyesi Kültür Yayınları:1.
- Çetin, T. (2010). Cumalıkızık Köyünde kültürel miras ve turizm algısı, *Milli Folklor*, 22(87), 181-190.
- Çınar, K. & Aydın, D. (2000). The Sustainability of Cultural Heritage: Two Sample Houses in Konya, Earthquake Safe Lessons to be Learned from Traditional Construction? On The Seismic Performance of Traditional Buildings International Conference, UNESCO, ICOMOS, İstanbul.

- Davulcu, M. (2016). Antalya Halk Kültüründe Deve, Devecilik ve Geleneksel Kumluca Deve Güreşleri, I. Uluslararası Devecilik Kültürü ve Deve Güreşleri Sempozyumu Bildirileri, Selçuk, İzmir, Sosyal Bilimler (pp 258-297), Selçuk Belediyesi Selçuk-Efes Kent Belleği Yayınları.
- Davulcu, M. (2017). Antalya Yöresi Deve Güreşlerinde Gelenek ve Değişim, Edt. Ertürk, D. & Şanlı, S., Türkiye'de Devecilik Kültürü ve Deve Güreşleri, 137-200, Ankara: Gece Kitaplığı.
- Demir, B. (2008). Türkiye'de Kentleşmenin Kentsel Kültürel Mirasa Etkileri, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Demirci, E. (2013). 1933-1938 Yılları Arasında İzmir Basımında Salihli, Krallardan Efelere Salihli Sempozyumu Bildirileri, Tarih 2. cilt, İzmir: Salihli Belediyesi Kültür Yayınları-No:37.
- Diana, D., Cecilia, P. I. & Călin, V. (2012). An assessment of the relationship between the cultural heritage, travel and tourism and sustainable development in the central and Eastern European countries, Annals of the University of Oradea Economic Science Series, 21 (1), 1141-1147.
- Diñçer, F. İ., Ertuğral, S. M., Türkay, B., Özçit, H., & Şahinoğlu, Ş. (2016). Sürdürülebilir Alternatif Turizmde Kültürel Mirasın Korunması Üzerine Bir Değerlendirme. I. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi (600-612). Erzurum: Erzurum Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksek Okulu.
- Doğaner, S. (2003). Miras Turizminin Coğrafi Kaynakları ve Korunması, Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu. (16- 8 Nisan 2003), Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1-8, İzmir.
- Dönmez, C. & Yeşilbursa, C. C. (2014). Kültürel miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa yönelik tutumlarına etkisi, İlköğretim Online, 13 (2), 425-442.
- Dugulan, D., Balaure, V., Popescu, I. C. & Vegheş, C. (2010). Cultural heritage, natural resources and competitiveness of the travel and tourism industry in central and Eastern European Countries, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 12 (2), 742-748.
- Edson G. (2004). Heritage: pride or passion, product or service?, International Journal of Heritage Studies, 10(4), 333-348.
- Endresen, K. (1999). Sustainable Tourism and Cultural Heritage: A Review of Development Assistance and Its Potential to Promote Sustainability. New York: NWHO.
- Er, Ö. & Bardakoğlu, Ö. (2016). Kültürel mirasın sürdürülebilir turizm

- ürünü çeşidi olarak değerlendirilebilmesi: Edirne örneği, *İşletme Fakültesi Dergisi*, 95-111.
- Eren, R. (1994). *Çanakkale İlinin Tarih içindeki Gelişim ve Folklor İncelemeleri, Çanakkale: Çanakkale Yayınları.*
- Ertürk, D. (2017). Türkiye'de Deve Güreşleri, Edt. Ertürk, D. & Şanlı, S., *Türkiye'de Devencilik Kültürü ve Deve Güreşleri*, 21-70, Ankara.: Gece Kitaplığı.
- Fırtına, B. & Akcan, T. (2019). Beslenme Açısından Deve Eti ve Sütü (Eds. D. Ertürk ve Ö. Gökdemir) III. Uluslararası Devencilik Kültürü ve Deve Güreşleri Sempozyumu Bildirileri-, III. Uluslararası Devencilik Kültürü ve Deve Güreşleri Sempozyumu, 17-18-19 Kasım, Selçuk, İzmir, Fen ve Sağlık Bilimleri, Selçuk Belediyesi Kent Belleği Yayınları.
- Gündüz, Y. (2016). Kültürel miras açısından inanç turizmi: Türkiye örneği. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gülcan, B. (2010). Türkiye'de kültür turizminin ürün yapısı ve somut kültür varlıklarına dayalı ürün farklılaştırma ihtiyacı, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 99-116.
- Güleç Korumaz, S.A., (2015). Kültürel Miras Yönetiminde Karar Destek Sistemlerinin Kullanımına Yönelik Bir Model Önerisi. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 186, Konya.
- Gülmez, N. (2017). Manisa Yöresinde Geleneksel Deve Güreşleri, Edt. Ertürk, D. & Şanlı, S., *Türkiye'de Devencilik Kültürü ve Deve Güreşleri*, 201-242, Ankara: Gece Kitaplığı.
- Güneş, G. & Güneş, M. (2017). Aydın'da Deve Güreşleri: Tarihsel Bir Analiz, Edt. Ertürk, D. & Şanlı, S., *Türkiye'de Devencilik Kültürü ve Deve Güreşleri*, 71-100, Ankara: Gece Kitaplığı.
- Günlü, E., Pınar, İ., & Yağcı, K. (2009). Preserving cultural heritage and possible impacts on regional development: Case of Izmir, *International Journal of Emerging and Transition Economies*, 2(2), 213-229.
- Gürçayır, S. (2011). Somut olmayan kültürel mirasın korunması üzerine eleştirel bir okuma, *Milli Folklor*, 5-12.
- Güvenç, B. (2002). *Kültürün Abc'si*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Gül, K. & Gül, M. (2019). Etnik kültürel mirasın turizmde değerlendirilmesi: Küçükköy Boşnak Göçmenleri örneği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (2), 1236-1251.
- Gluvačević, D. (2016). The power of cultural heritage in tourism-example of the city of Zadar (Croatia), *International journal of Scientific Management and Tourism*, 2(1), 3-24.

- Halim, M. A. S. A., & Mat, A. C. (2010). The contribution of heritage product toward Malaysian Tourism Industry: A case of eastern coastal of Malaysia, *International Journal of Human Sciences*, 7(2), 346-357.
- Işık, C. (2016). Devecilik Kültüründeki Farklılaşmalar Üzerine Sosyal Antropolojik Bir Analiz, I. Uluslararası Devecilik Kültürü ve Deve Güreşleri Sempozyumu, (Eds. D. Ertürk ve Ö. Gökdemir) I. Uluslararası Selçuk Efes Devecilik Kültürü ve Deve Güreşleri Sempozyumu 17-18-19 Kasım, Selçuk, İzmir, Sosyal Bilimler Cilt I, (ss. 184-200), Selçuk Belediyesi Kent Belleği Yayınları.
- İnalçık, H. (2009). Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi, Cilt 1 1300-1600, Çev. Berktaş, H., 3. Baskı, İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Jokilehto, J. (2005). Definition of cultural heritage, references to documents in history. http://cif.icomos.org/pdf_docs/Documents%20on%20line/Heritage%20definitions.pdf adresinden 05.10.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Kaplan, M. (1999). Kültür ve Dil, İstanbul: Dergah Yayınları.
- Karakul, Ö. (2007). Tarihi çevrelerde halk mimarisi: Somut olmayan kültürel mirasın yaşama mekanları, *Milli Folklor*, 151-163.
- Karapınar, E. & Barakazı, M. (2017). Kültürel miras turizminin sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi: Göbeklitepe ören yeri, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi* 1(1), 5-18.
- Kılıçkıran, M. N. (1987). Ege de Kış Turizminin Kurtarıcısı Deve Güreşleri" III Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını.
- Kiper, P. (2006) Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Tarihsel-Kültürel Değerlerinin Korunması, Türkiye Bodrum Örneği, Sosyal Araştırmalar Vakfı, İstanbul.
- Kolaç, E. (2009). Somut olmayan kültürel mirası koruma, bilinç ve duyarlılık oluşturmada Türkçe eğitiminin önemi, *Milli Folklor*, (21)82, 19-31.
- Kumar, A. (2017). Cultural and heritage tourism: a tool for sustainable development. *Global Journal of Commerce & Management Perspective*, 6(6), 56-59.
- Macdonald, R. & Joliffe, L. (2003). Cultural rural tourism evidence from Canada, *Annals of Tourism Research*, (30)2, 308.
- McNulty, R., & Koff, R. (2014). Cultural heritage tourism, Partners for livable communities. <http://livable.org/storage/documents/reports/CBC/culturalheritagetourism.pdf> adresinden 07.11.2019 tarihinde erişilmiştir.

- Mrda, A. & Bojanić Obad Šćitaroci, B. (2015). Relationship between tourism and cultural heritage in the spatial planning of tourist destinations on Croatian islands. https://www.researchgate.net/publication/282335661_relationship_between_tourism_and_cultural_heritage_in_the_spatial_planning_of_tourist_destinations_on_croatian_islands_odnos_turizma_i_kulturnog_naslijeda_u_prostornom_planiranju_turistickih_odredista adresinden 05.11.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Özgürel, G. (2018). Kültürel mirasa bir bakış: Marmaris örneği. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(31), 4894-4906.
- Ramshaw, G., & Gammon, S. (2005). More than just nostalgia? Exploring the heritage / sport tourism nexus, *Journal of Sport Tourism*, 229-241.
- Richards, G. (2001). *The Development of Cultural Tourism in Europe. Cultural Attractions and European Tourism*, UK: CAB International Publishing, Wallingford Oxon.
- Şahin, İ. D. (2010). Yerel Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi ve Halk Kütüphaneleri: Yalova Örneği. Yerel Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi ve Halk Kütüphaneleri: Yalova Örneği. Ankara, Türkiye: Türkiye Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Lisansüstü Tez Arşivi.
- Şanlı, S. (2017). Çanakkale Yöresinde Devecilik ve Geleneksel Deve Güreşleri: Kültürel Antropolojik Bir Analiz, Edt. Ertürk, D. & Şanlı, S., *Türkiye'de Devecilik Kültürü ve Deve Güreşleri*, 101-136, Ankara: Gece Kitaplığı.
- Somuncu, M. & Yiğit, T. (2010). World heritage sites in Turkey: Current status and problems of conservation and management, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 8 (1), 1-26.
- Teo, C. B. C., Khan, N. R. M., & Rahim, F. H. A. (2014). Understanding cultural heritage visitor behavior: the case of Melaka as world heritage city, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 130, 1-10.
- Throsby, D. (2016). Investment in urban heritage conservation in developing countries: Concepts, methods and data. *City, Culture and Society*, 7(2), 81-86.
- Timothy, D. J. & Nyaupane, G. P. (2009). *Cultural Heritage and Tourism in the Developing World: A Regional Perspective* (Eds.). London: Routledge.
- TDK (2019). Kültürün tanımı <https://sozluk.gov.tr/?kelime=k%C3%BClt%C3%BCr> adresinden 10.10.2019 tarihinde erişilmiştir.
- UNESCO (2001). Universal declaration on cultural diversity, <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001271/127160m.pdf> adresin-

- den 24.11.2019 tarihinde erişilmiştir.
- UNESCO (2003). Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. <https://ich.unesco.org/doc/src/15164-EN.pdf> adresinden 24.11.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Uysal, K. (2018). Kültürel Mirasın Turizm Amaçlı Kullanılmasında Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi: İznik Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi SBE.
- Vecco, M. (2010). A definition of cultural heritage: from the tangible to the intangible. *Journal Cultural Heritage*, 11(3), 321-324.
- Yang, C., Hui-Lin L. & Chia-Chun H. (2010). Analysis of international tourist arrivals in China: The role of world heritage sites, *Tourism Management*, 31, 827-837.
- Yılmaz, O, Ertuğrul, M. & Wilson, T. R. (2011). The domestic livestock resources of Turkey: Camel, *Journal of Camel Practice and Research*, 2011, 18 (2), 21-24.
- Yılmaz, O., Ertürk, Y. E & Ertuğrul, M. (2014). Türklerde deve güreşlerinin Orta Asya'dan Anadolu'ya 4.000 yıllık geçmişi, *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2014, 2 (1), 37-44.
- Yılmaz, O. & Ertuğrul, M. (2015). Türk kültüründe deve güreşleri, *Bitlis Eren Üniversitesi. SBE. Dergisi*, 4(1),157-174.

İnternet Kaynakları

- <https://www.haberdenizli.com/saraykoy/saraykoy-deve-guresi-10-bin-kisiyi-agirladi-h43635.html> adresinden 24.11.2019 tarihinde erişilmiştir.
- <https://deguf.org/base/index.php?lx=haberdetay.php&haberid=72> adresinden 24.11.2019 tarihinde erişilmiştir.
- <https://www.mynet.com/deveci-kadinlar-yoruk-kulturunu-yasatiyor-180104183470> adresinden 25.11.2019 tarihinde erişilmiştir.
- <http://www.timestopsmugla.com/tr/yoruk-kulturu> adresinden 25.12.2019 tarihinde erişilmiştir.
- <http://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/balikesir/210-guresci-deve-arenaya-cikti-12561017> adresinden 29.11.2019 tarihinde erişilmiştir.